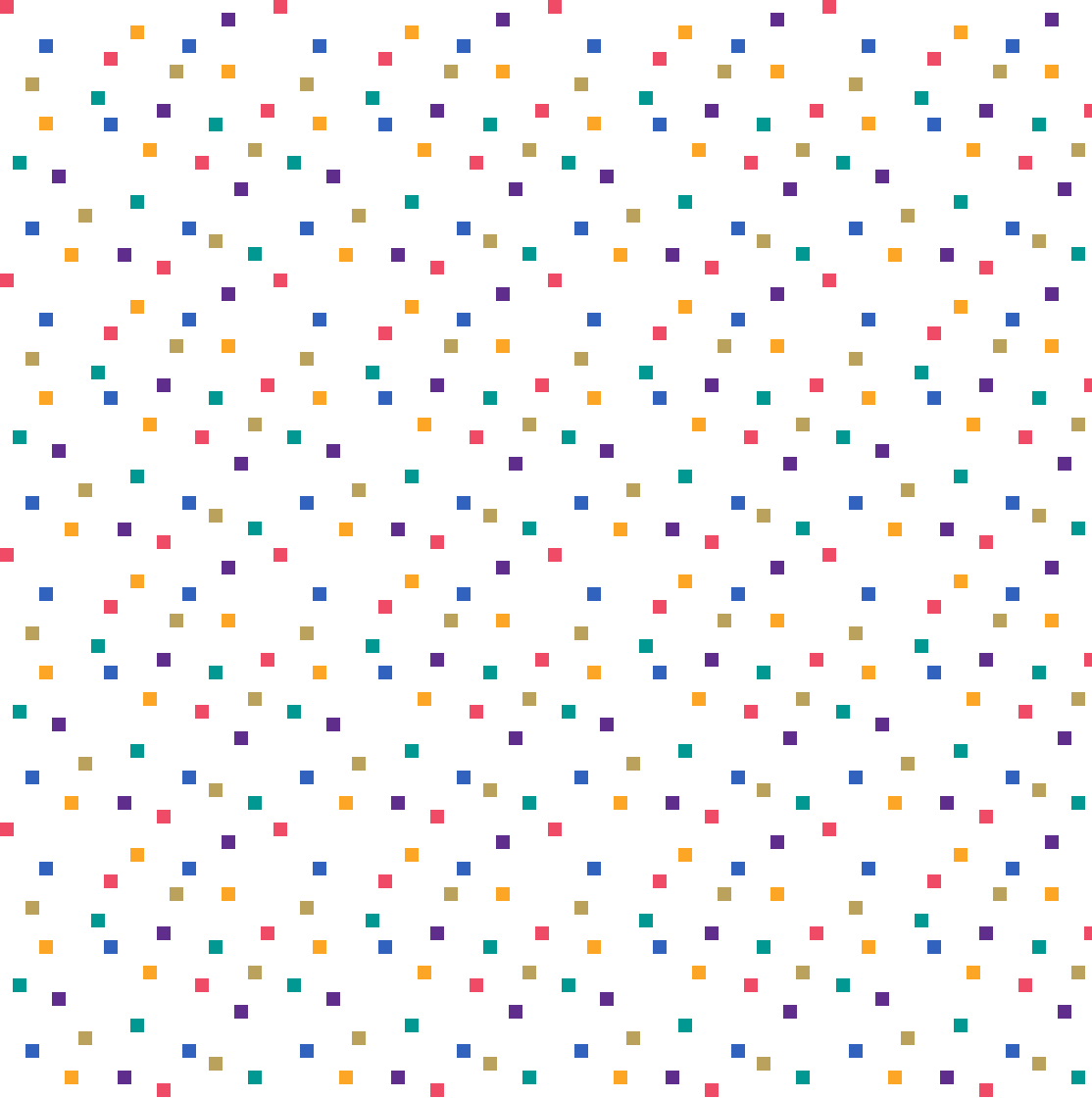

www.storiya.info

© 2026 «Сторія»

ВІДКРИВАЄМО СВІТ РАЗОМ

ЛИТВА
КРАЇНА, ДЕ
ЖИВУТЬ ЕЛЬФИ

Литва - країна, де живуть ельфи

Відкриваємо світ разом

Авторка Анна Нікітчук

Засновниця читачкої онлайн-платформи «Сторія» Олеся Божко

Головна редакторка Оксана Мацько

Історичний консультант Вадим Аникієнко

Авторка рубрики «Читай і мову вивчай!» Юлія Гарюнова

Дизайн Анастасія Бишовець

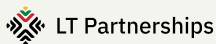
storiya.info

Матеріали розроблені ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» за технічної підтримки посольства Литовської Республіки в Україні та фінансовані Програмою співробітництва в галузі розвитку та сприяння демократії Міністерства закордонних справ Литовської Республіки.

Усі зображення, інформація і торговельні марки використовуються як ілюстрації з навчальною метою та не мають рекламного характеру. Усі матеріали, які розміщені на вебсайті www.storiya.info, а також будь-які інші матеріали, що розповсюджуються за допомогою цього сайту і з цього сайту (зокрема зображення, відеоролики і тексти), належать ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» та захищені авторським правом. Несанкціоноване використання цих матеріалів, повне або часткове копіювання, збереження, зміна і поширення (для будь-яких цілей) без письмової згоди ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» заборонено. © 2026 «Сторія».

Колір смужки внизу обкладинки вказує на рекомендований вік дитини для читання цієї книги

6+ 8+ 11+ 14+

ПОСОЛЬСТВО
ЛИТОВСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ
В УКРАЇНІ

Спробуй **знайти** й **виписати** приклади вживання таких конструкцій у тексті про Литву, країну, де живуть ельфи!

Виконай тренувальне завдання: впиши у тексти, замість пропусків, доречні варіанти слів – **ЇХ** або **ЇХНІЙ**.

Під час прогулянки дуже хотів побачитися з друзями, проте не зустрів _____. Так хотілося поділитися своїми враженнями про подорож до Литви. Для мене дуже важлива _____ думка. Ми завжди ділимося емоціями після подорожей до нових міст та країн. Я надсилаю друзям історії в месенджерах і чекаю на _____ відгуки. А під час подорожей так хочеться розділити з приятелями всі переживання. Тому на відстані мені не вистачає _____.

ЧИТАЙ
І МОВУ ВИВЧАЙ!

Як правильно: їх чи їхній?

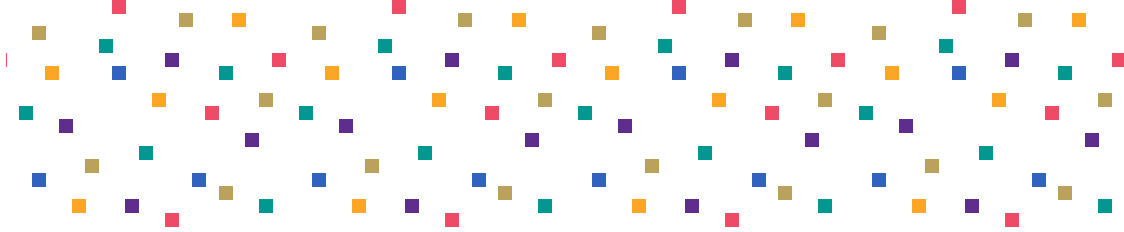
Під час спілкування часто можна почути: «їх будинок», «їх зошити», «їх думка». Але чи правильно вживати подібні конструкції?

Варто **запам'ятати**: коли ми говоримо про те, що певна річ/ідея/думка тощо комусь належить, варто вживати присвійний займенник **їхній** (їхня, їхнє, їхні): **їхній будинок, їхні зошити, їхня думка**.

Слово **їх** уживаємо, коли йдеться про когось (щось), на кого (що) спрямована дія: **побачив їх, запросили їх, зустріли їх**. А слово **їхній** указує на належність і змінюється за родами, числами та відмінками: **їхній клас, їхня школа, їхнє завдання, їхні книжки**.

Запам'ятай: якщо можна поставити запитання **чий? чия? чие? чиї?** — обирай варіанти **їхній, їхня, їхнє, їхні**.

ЛИТВА – КРАЇНА, ДЕ ЖИВУТЬ ЕЛЬФИ

Відкриваємо світ разом

У моїй коробці з блискою обгорткою вже назбиралася колекція листівок із різних куточків світу. Кожна з них — наче квиток у нову подорож. Розглядаєш одну — і опиняєшся у гірському князівстві, береш іншу — і вже блукаєш

північними островами, а наступна переносить тебе далеко за океан.

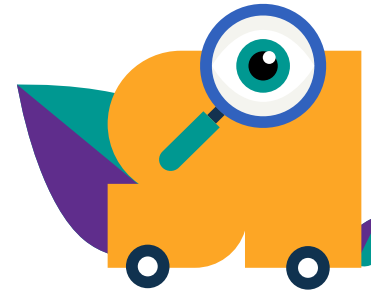
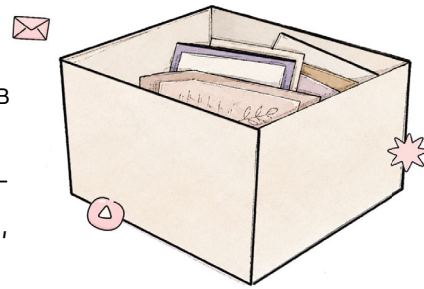
Я вже знаю напевне, що кожна листівка — це не лише краєвид, а й історія. Про старовинні замки, дивовижні традиції чи винаходи або про людей, які живуть за сотні чи навіть тисячі кілометрів від України, та завдяки цим листівкам стають ближчими, ніж здається, коли дивишся на карту.

А ЦЬОГО РАЗУ НА МЕНЕ ЧЕКАЛА НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ.

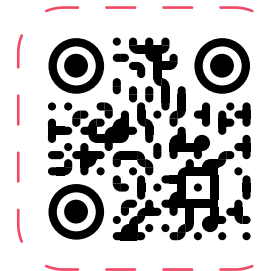

Листівка була з Вільнюсу. Литва! Я одразу уявила середньовічні вежі, вузькі вулички Старого міста, бурштин, Балтійське море та хвойні ліси, що насичують повітря запахом смоли. Здавалося, на мене чекає розповідь про лицарів, балтійські легенди чи давні таємниці, але перші рядки листа збили з пантелику.

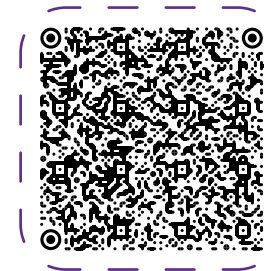
Я перечитала ще раз...

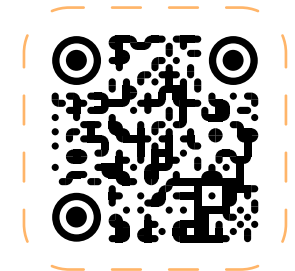
ХОЧЕШ ДІЗНАТИСЬ БІЛЬШЕ

Сайт організації
Blue/Yellow

Віртуальна прогулянка
Вільнюсом

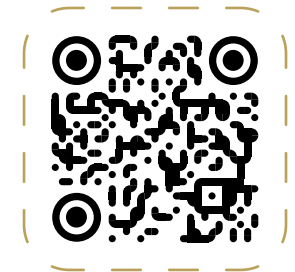
Вільнюс шанує
Тараса Шевченка

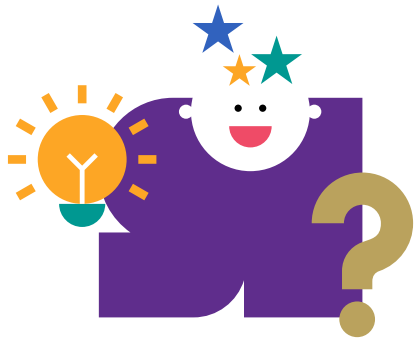
Що пов'язує Тараса
Шевченка з Вільнюсом?

Мова Литовських
статутів

Акт про відновлення
незалежності
Литовської держави

НАД ЧИМ ПОМІРКУВАТИ

- ❓ Чому неправда іноді може бути небезпечною не менше, ніж звичайна зброя?
- ❓ Як зрозуміти, що допис, відео чи новина містять неправдиву інформацію?
- ❓ Які щоденні вчинки можуть зробити кожного й кожну з нас «ельфом» чи «ельфійкою»?

Привіт, Марто!
Вітання з Вільнюсу — столиці Литви!

Ти, мабуть, здивуєшся, але в Литві живуть ельфи. І я пишаюся тим, що один із них — мій тато.

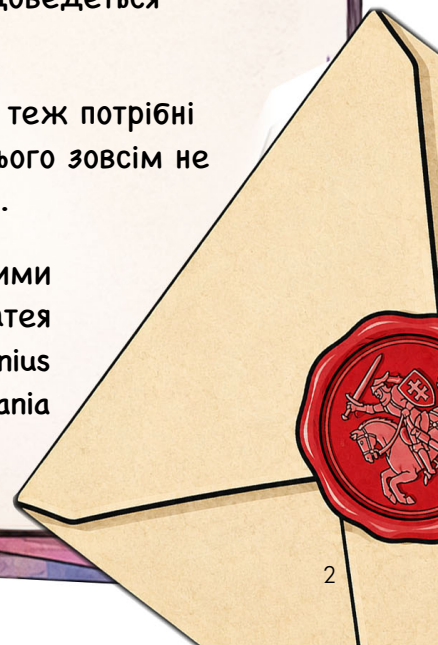
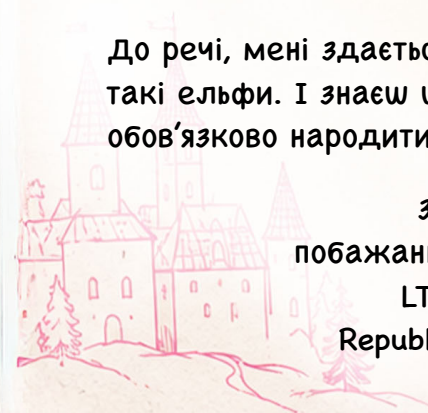
Тільки не поспішай уявляти довговухих чарівників із луками. Наші ельфи виглядають інакше. Їх можна зустріти в університеті, бібліотеці, офісі або просто з ноутбуком у кав'ярні.

У них немає чарівних паличок, натомість є суперсила, яка сьогодні не менш важлива за магію.

Якщо хочеш дізнатися, хто вони і чому литовці називають їх ельфами, — тобі доведеться трохи пограти в детектива.

До речі, мені здається, Україні теж потрібні такі ельфи. І знаєш що? Для цього зовсім не обов'язково народитися в Литві.

З найкращими
побажаннями — Матея
LT-01103 Vilnius
Republic of Lithuania

ЕЛЬФИ? СЕРІОЗНО??

Я піднесла листівку ближче до очей, щоб краще роздивитися картинку на звороті. Може, це такий жарт, зрозумілий тільки литовцям? Аж раптом помітила: на листівці — звичайний хлопець за ноутбуком. А його відображення на стіні має **гострі вушка!**

«Ну все, — подумала я, — або Матея має дивне почуття гумору, або я справді **нічого не знаю про Литву**».

Я перечитала лист ще раз. Ні. Не жарт. Матея писала цілком серйозно.

Історія України й Литви доводить:

**СВОБОДА, ДЕМОКРАТІЯ ТА ПРАВДА
НЕ ІСНУЮТЬ САМІ ПО СОБІ.**

**ЇХ ЩОДНЯ ЗАХИЩАЮТЬ ЗВИЧАЙНІ ЛЮДИ —
СВОЇМИ РІШЕННЯМИ, СЛОВАМИ
ТА ВЧИНКАМИ.**

Хтось робить це на полі бою, хтось — у редакції, школі, лабораторії, волонтерському центрі або навіть удома. А хтось просто не дозволяє сумнівному допису поширитися далі. Достатньо не бути байдужим.

Бо справжні ельфи живуть усюди, де **люди обирають правду.**

привіт, Матеє!
Дякую за твою листівку!

Зізнаюся, спочатку я подумала, що ти жартуєш. У моїй уяві ельфи жили лише в книжках Толкіна, казках і в Гедзьо — парку легенд у Яремче. Саме звідти я надсилаю тобі листівку у відповідь. А зараз знаю: справжні ельфи можуть жити поруч із нами.

Раніше я була переконана, що інформаційна війна — це справа журналістів, військових чи політиків. Та тепер я розумію: щодня кожен і кожна з нас робить свій вибір. повірити новині чи спочатку перевірити, звідки вона. поширити чутку чи зупинити її.

Промовчати чи стати на бік правди.

Кожен із нас сам вирішує, ким бути: ельфом чи тролем, чи байдужим спостерігачем.

Я вже зробила свій вибір.

Дуже хочу приїхати до Вільнюсу. Разом знайдемо той самий центр Європи, про який сперечаються наші країни, прогуляємося вуличками Старого міста, скуштуємо справжні целеліни... і створимо Клуб юних ельфів.

У нас буде лише одне правило:

перш ніж повірити інформації — перевіри її. Домовилися?
з найкращими побажаннями з України!

Марта,
Україна, Київ, 04053
Калинова, 56

Тепер мене не лише цікавив бурштин і давні замки.

Мені закортіло з'ясувати, хто ж вони такі, ці **ЛИТОВСЬКІ ельфи**?

І чи бувають серед них... ельфійки?

Усміхнувшись своїй думці, я знову повернулася до листа.

**ЩО Ж, ЛИТВО,
ТЕПЕР ТИ
МЕНЕ СПРАВДІ
ЗАІНТРИГУВАЛА!**

Кожен
хороший
детектив знає:
перш ніж
розплутувати
загадку, треба
зібрати всі
факти.

Щоб зрозуміти історію литовських ельфів, спершу треба дізнатися, де саме вони живуть. Тому я розгорнула свій нотатник і для початку вирішила скласти коротку візитівку країни.

ОТЖЕ, ЧАС ПОЗНАЙОМИТИСЯ З ЛИТВОЮ БЛИЖЧЕ!

ВІЗИТІВКА ЛИТВИ

Офіційна назва: Литовська Республіка

Столиця: Вільнюс

Площа: 65,3 тис. км²

Населення: 2,9 млн осіб (2025)

Форма державного правління:
республіка

Державно-територіальний устрій:
унітарна держава

Грошова одиниця: євро

Офіційна мова: литовська

Телефонний код країни: +370

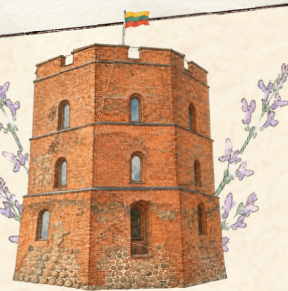

Тракайський замок

Туристичні символи:

- Тракайський замок
- Вільнюська телевежа
- Старе місто Вільнюсу
- вежа Гедимінаса у Вільнюсі
- національні парки Литви

вежа Гедимінаса

Національні
костюми

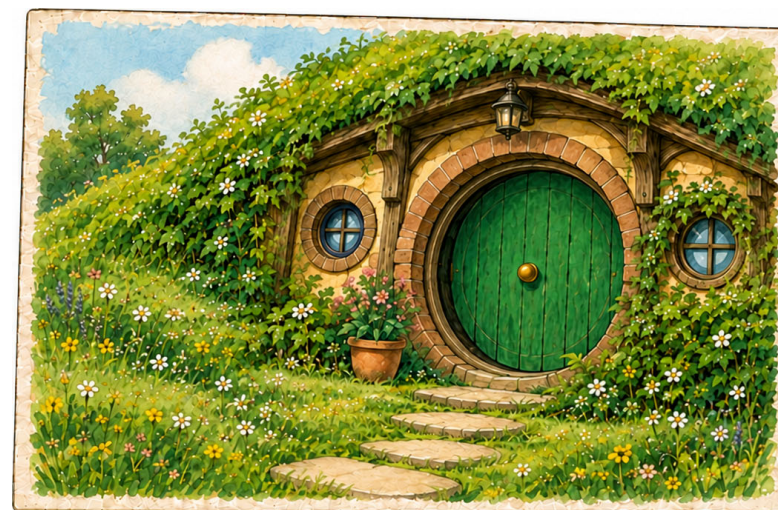

- Куршська Коса та її рухомі піщані дюни
- озеро Жувінтас (місце найбільшої в Європі колонії лебедів-шипунів)
- Музей окупацій і боротьби за свободу
- Музей бурштину
- Музей давнього бджільництва

Я ще раз перечитала лист Матеї, де кожне речення тепер звучало зовсім інакше. На початку цієї подорожі я шукала ельфів із гострими вухами, а знайшла людей, які захищають правду, свободу і демократію.

Усміхнувшись, я дістала зі своєї колекції листівку з Гедзьо — Парку легенд у Яремче. Саме там я колись видивлялась ельфів казкових, тож зараз мені здалося символічним надіслати саме цю листівку до Литви — країни, де я познайомилася із ельфами справжніми.

І... настав час написати відповідь.

А чи знаєш ти, що є навіть така професія — фактчекер?

ФАКТЧЕКЕР

Це той, хто перевіряє, чи правдиві новини, дописи, фото та відео. Тобто шукає першоджерела, порівнює факти — словом, працює детективом у світі інформації.

Ось чому Матея так пишається своїм татом! Він воює зі злом, захищаючи правду.

ЗАПИСНИК МАРТИ

Я думала... Незалежність отримують один раз — і назавжди.

Тепер знаю... Свободу потрібно берегти й захищати щодня.

Саме тому... у Литві з'явилися ельфи. В Україні теж є люди, які захищають правду: фактчекери, волонтери, журналісти, кіберфахівці та багато інших.

Мій висновок: Свобода — це не лише право. Це ще й відповідальність кожного й кожної з нас.

СПРАВЖНІМ ЕЛЬФОМ МОЖЕ СТАТИ КОЖЕН!

Я обвела останній висновок рамкою. Він стосувався не лише литовських ельфів. Він стосувався мене.

Поради гостям країни:

- ✓ прогулятися вузькими вуличками Старого Вільнюсу
- ✓ скуштувати:

- ✓ відвідати фольклорний фестиваль і традиційні ярмарки (литовці дбайливо зберігають свої народні звичаї)
- ✓ не дивуватися, якщо побачите ельфів без гострих вушок 😊

Я ще раз поглянула на цифри. Литва значно менша за Україну, але список місць, які хотілося побачити, вже не вміщався на одній сторінці нотатника.

А от остання порада мене особливо зацікавила:

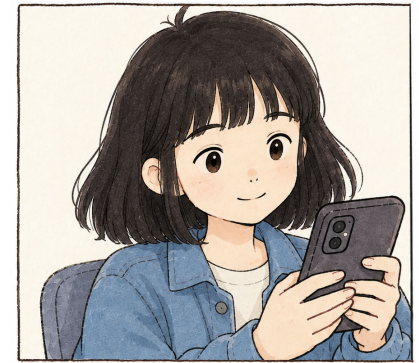
Не дивуватися,
якщо побачите
ельфів без гострих
вушок!

Вочевидь, Матея
не жартувала.

Я подивилася на ту саму кнопку під одним із дописів у телефоні. Натиснути її можна за секунду, а от зупинитися, перевірити факти й лише потім вирішити, чи варто ділитися новиною, — значно складніше.

Саме з таких маленьких рішень і починається медіаграмотність. І тоді я нарешті збагнула, чому в Литві з'явилися ельфи.

Вони захищають не казкове королівство, а правду. І, безперечно, сьогодні така магія потрібна світові не менше, ніж у будь-якій казці.

Я поставила собі ще одне
запитання: а чи є такі люди
в Україні?

Виявилось, що є, просто ми не називаємо їх ельфами. Це незалежні журналісти, волонтери, громадські активісти, кіберфахівці, освітяни та багато інших людей, які сумлінно виконують місію ельфів — **перевіряють інформацію, викривають фейки, пояснюють складне простими словами й не дозволяють брехні перемагати.**

Така підтримка не з'являється просто так і нізвідки. Литовці як ніхто інший прекрасно розуміють українців.

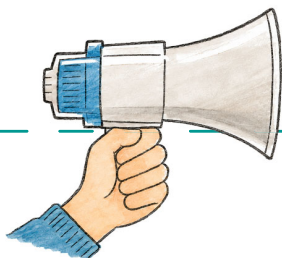
Вони добре знають, як діє пропаганда, як фейки можуть налякати людей, посварити їх між собою та змусити сумніватися навіть у правді.

І це не випадково. У школах, університетах і громадських організаціях навчають **медіаграмотності**. Людей вчать перевіряти інформацію, розпізнавати фейки й не потрапляти на гачок пропаганди.

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ

Це вміння не вірити всьому, що бачиш чи читаєш в інтернеті. Це звичка перевіряти інформацію, шукати надійні джерела й не натискати кнопку «Поділитися», доки не переконаєшся, що інформація правдива.

ВІДМІННОСТІ МІЖ КРАЇНАМИ

У ЦЕНТРІ ЄВРОПИ

На уроках географії ми вчили, що Україна розташована у Східній Європі, а Литва — у Північній.

Розглядаючи карту, я спробувала знайти найкоротший шлях від Києва до Вільнюсу. Палець ковзнув угору, і тут я згадала дивовижну річ. І в Україні, і в Литві є місця, які називають **географічним центром Європи!**

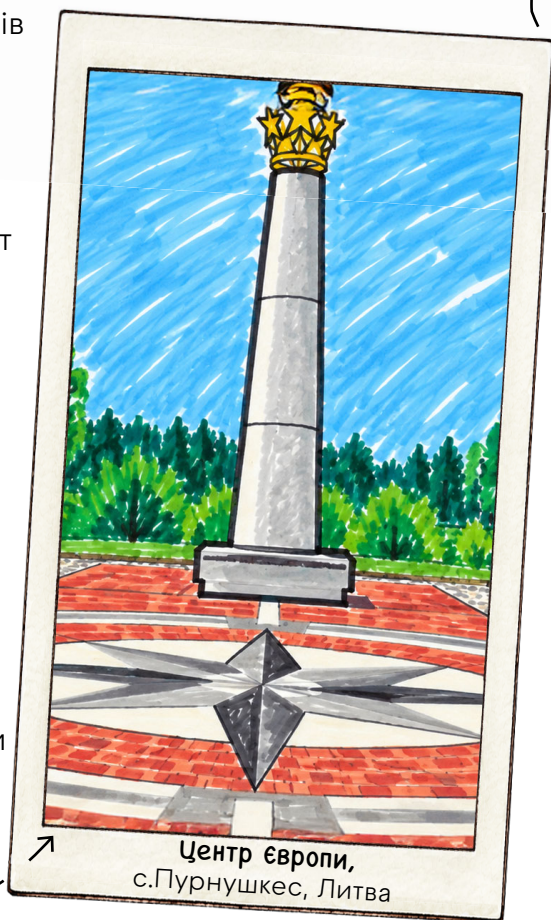
В Україні таким місцем є околиці **села Ділове на Рахівщині Закарпатської області.**

Саме тут у 1887 році фахівці Імператорсько-Королівського військово-географічного інституту у Відні після проведених вимірювань встановили **пам'ятний знак із написом «Це постійне, точне, вічне місце...».**

Сьогодні багато мандрівників розпочинають свої подорожі Карпатами саме звідси. До речі, класна ідея! Я страшенно люблю мандрувати. А ти? Але як тут не заплутатись? Розглядаю фото на екрані телефона...

НІЧОГО СОБІ!

Ось село Пурнушкес за 26 кілометрів на північ від Вільнюсу. Тут є не лише монумент. Уся територія довкола нього — Картографічний заповідник центру Європи. А ці стрілки підказують, де шукати Київ, Париж і навіть Токіо.

То де ж насправді розташований центр Європи?

Гуляючи Вільнюсом, можна побачити місця, пов'язані з життям і творчістю Тараса Шевченка, пройти вулицею Українських Героїв. А ще там є чудові люди-волонтери з литовської організації **Blue/Yellow**, яка вже багато років збирає кошти для українських захисників.

Присутність України у Вільнюсі відчувається буквально на кожному кроці.

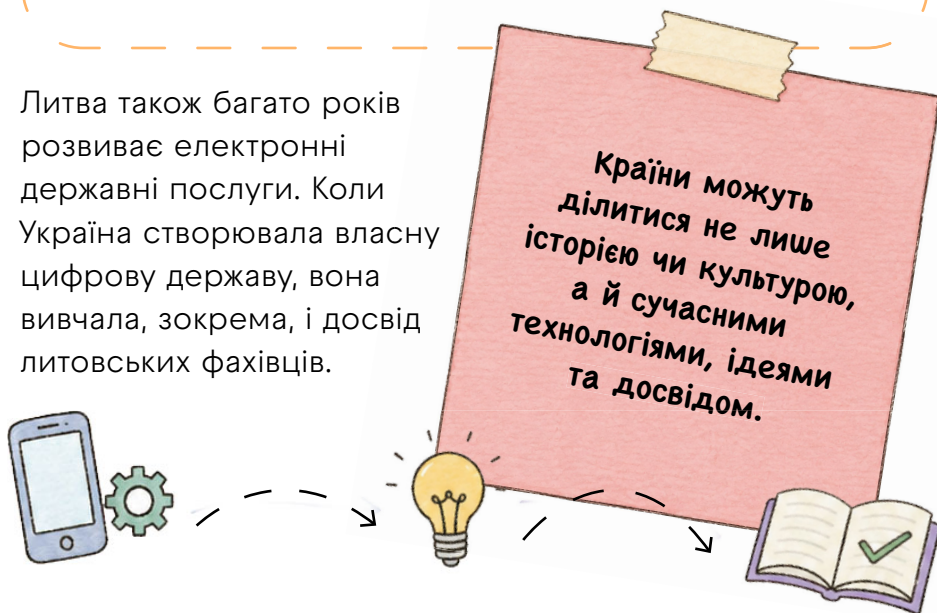

Електронна демократія — у «дії» і в дії!

ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ (е-демократія)

Це коли за допомогою цифрових технологій люди можуть брати активнішу участь у житті своєї держави й громади.

Литва також багато років розвиває електронні державні послуги. Коли Україна створювала власну цифрову державу, вона вивчала, зокрема, і досвід литовських фахівців.

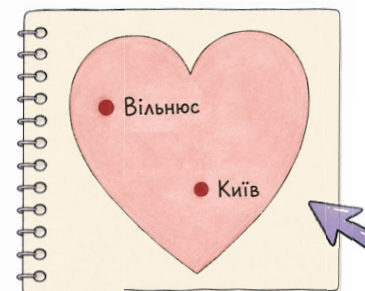
Країни можуть ділитися не лише історією чи культурою, а й сучасними технологіями, ідеями та досвідом.

Раніше слово «цифровізація» здавалося мені складним і трохи нудним. Тепер я зрозуміла: це не лише про застосунки й електронні документи. Це насамперед про людей — про те, як зробити державу ближчою до них, **допомогти швидше отримувати потрібні послуги** й дати кожному більше можливостей брати **участь у житті своєї країни**.

Виявляється, демократія теж може починатися з одного кліку.

Виявилось, все залежить від того, як саме його обчислювати. Є кілька способів це зробити, і кожен дає свій результат. Тож тепер я зрозуміла, як на одне запитання можна отримати різні правильні відповіді.

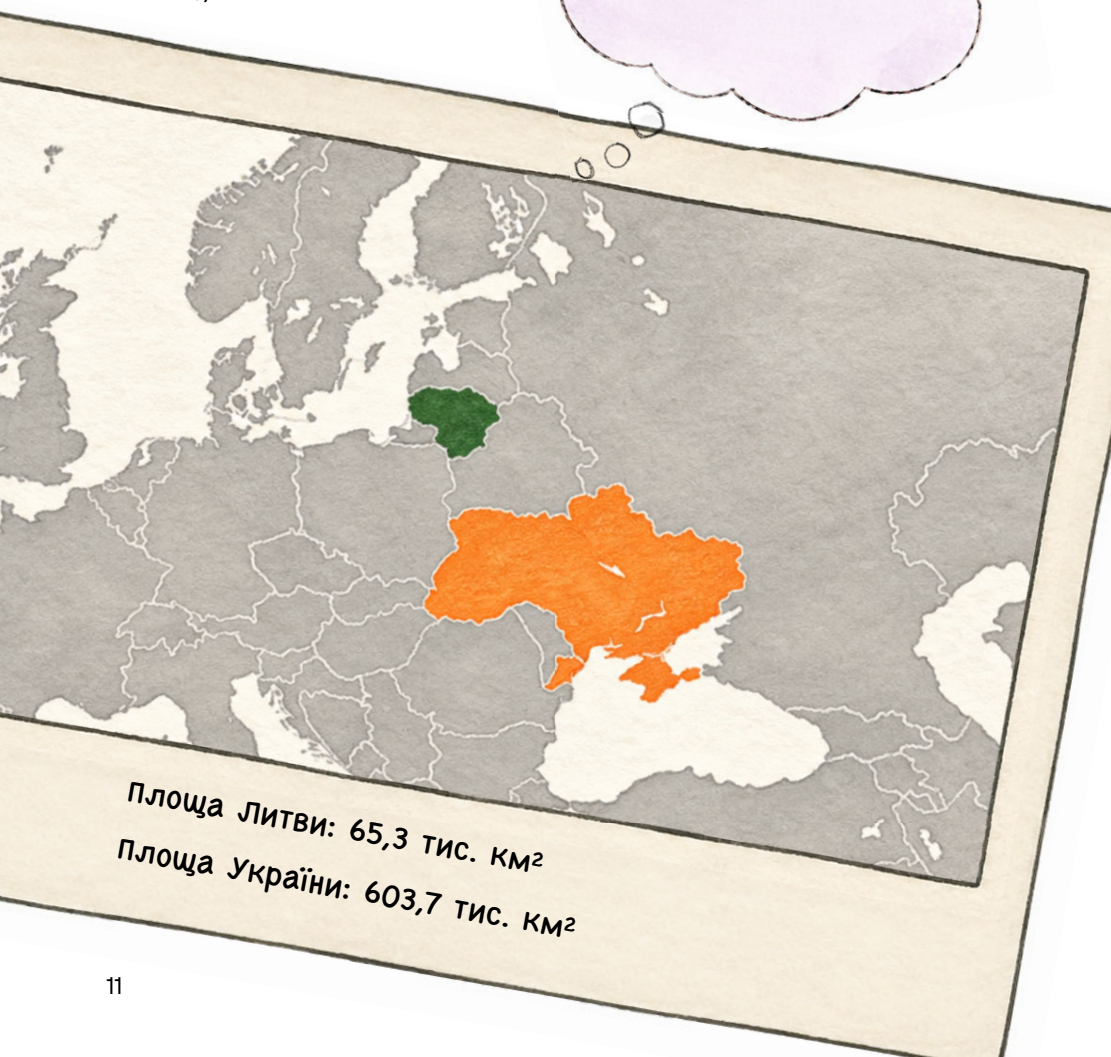
Але знаєш що? Я намалювала у своєму нотатнику велике серце і поставила на ньому дві крапки — Київ і Вільнюс.

Нехай математики й географи сперечаються про точні координати. Бо поки я розбиралася з усіма цими версіями, зрозуміла дещо важливе: Україну і Литву поєднує не лише географія — вони перебувають у самому **епіцентрі європейської історії** та разом продовжують творити її просто зараз.

СИЛА КРАЇНИ НЕ В РОЗМІРІ

Коли я вперше подивилась на карту, то здивувалася: площа України майже вдсятеро більша за площу Литви!

Як Литва має змогу впливати на події в світі?

КРАЇНИ В ОДИН КЛІК

Спільні сторінки історії я вже знайшла. Та несподівано виявилось, що українців і литовців об'єднує не лише минуле. Коли я дізналася, як Литва будує цифрову державу, то одразу подумала: «Десь я це вже бачила». І справді, наші країни прагнуть зробити державні послуги простими, зручними, доступними та зрозумілими для людей.

В Україні для цього створили застосунок «Дія». У ньому можна зберігати цифрові документи, отримувати державні послуги, відкривати власну справу, сплачувати податки, повідомляти про пошкоджене майно і навіть брати участь в електронних опитуваннях. Усе це — просто зі смартфона.

Наші держави не лише допомагають одна одній сьогодні, а й разом думають про майбутнє. Один із прикладів такої співпраці — спільна грантова програма **Brave Lithuania**, яка допомагає створювати нові технології для безпеки та підтримує українські винаходи й розробки.

Відповідь знайшлася не на карті, а у словах колишньої президентки Литви.

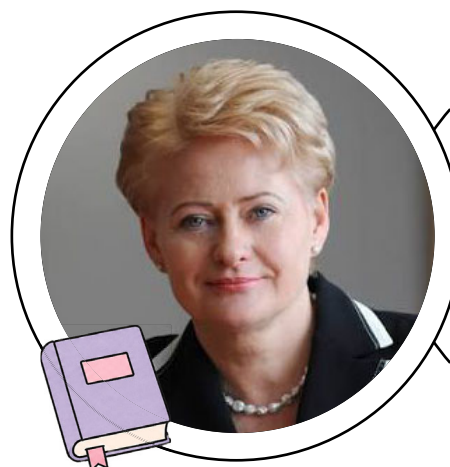

фото wikipedia.org

Не треба вважати себе маленькими. Ми такі, і ми настільки великі, наскільки здатні діяти як великі, поважні та гідні. І саме так нас сприймають...

Даля Грібаускайте,
президентка Литви
(2009–2019 рр.)

Я ще раз зазирнула у карту.

Вона показує площу країни, проте не може показати **сміливість її людей, силу їхнього голосу чи готовність допомагати іншим.**

На карті Литва здається невеликою. Та коли йдеться про підтримку України, її голос чути далеко за межами Балтії. Вона не лише допомагає нам, а й нагадує всьому світові, як важливо **підтримувати свободу, демократію та право народів самостійно обирати своє майбутнє.**

Тоді я зрозуміла:

**ВЕЛИЧ КРАЇНИ ВИМІРЮЄТЬСЯ
НЕ КВАДРАТНИМИ КІЛОМЕТРАМИ,
А СИЛОЮ ЇЇ ВЧИНКІВ.**

Та великі вчинки не виникають мимохідь — за ними завжди стоять люди.

І раптом у мене в голові знову промайнули слова Матеї:

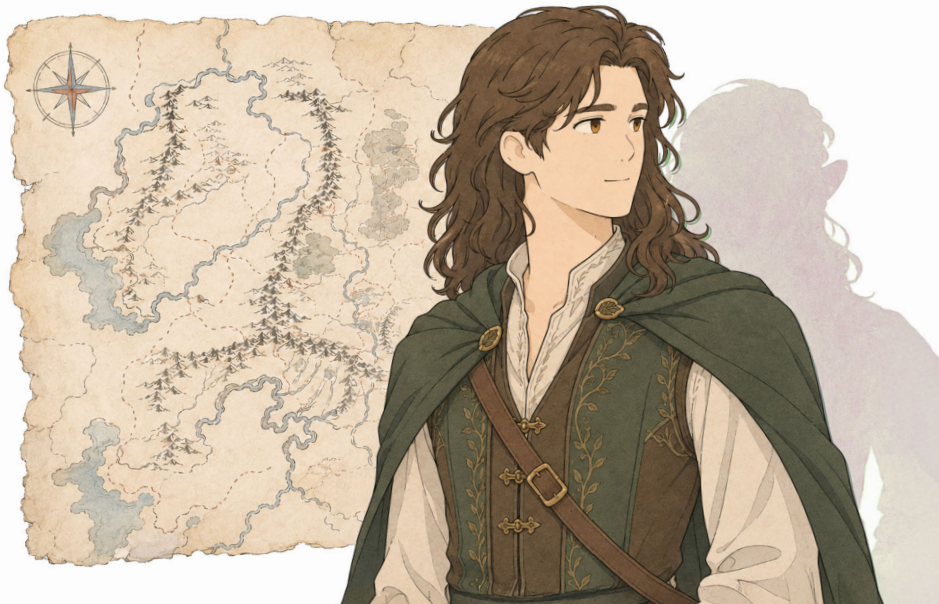
У Литві живуть
ельфи...

Можливо, саме вони і є
серед тих людей,
які щодня роблять великі
справи?

ЕЛЬФИ — НЕ ЛИШЕ В КАЗКАХ

Я повернулася до листівки й легенько торкнулася пальцем гострого ельфійського вушка. Якщо чесно, саме такими я їх і уявляла — як у фільмах і книжках Джона Толкіна про Середзем'я.

СУЧАСНІ ЗВ'ЯЗКИ

Після всього, що я дізналася про нашу спільну історію, я нарешті зрозуміла, чому Литва так підтримує Україну.

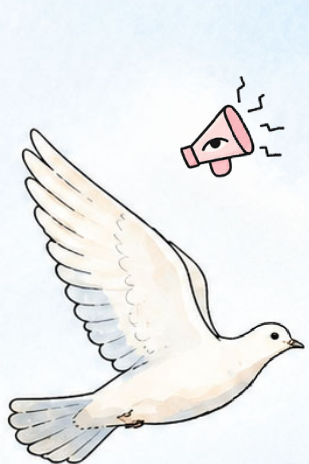
Литовці добре знають, що таке окупація. Вони пам'ятають, як непросто було відновити власну незалежність, і розуміють: **свобода не виникає сама собою й не залишається назавжди, якщо її не захищати.**

Команда Посольства
Литовської Республіки в День
Незалежності України

Саме тому Литва однією з перших підтримала Україну після початку російської агресії у 2014 році, а коли розпочалося повномасштабне вторгнення, ця підтримка стала ще більшою.

Литва допомагає нам зброєю, продуктами, ліками й грошима, закликає інші держави підтримувати Україну та послідовно виступає за наш вступ до Європейського Союзу й НАТО.

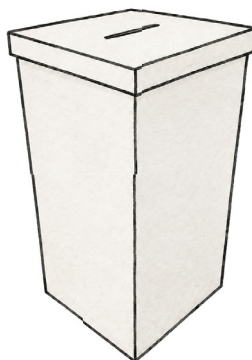

Україну й Литву об'єднують
спільні цінності:

- ✓ свобода;
- ✓ демократія;
- ✓ повага до прав людини;
- ✓ європейський вибір;
- ✓ взаємна підтримка.

Я маю право
голосу

Сім століть на кількох аркушах... але
навіть цього вистачило, щоб побачити:
наші країни, хоч і не сусіди на карті,
та їх пов'язують закони, боротьба за
незалежність і досвід виживання поруч із
небезпечним сусідом.

А ще згадала свою подорож до **Гедзьо** — Парку легенд у
Яремче. Там, серед Українських Карпат, розкинулося ціле
казкове поселення: **хатинки хоббітів, ельфійська печера,**
загадкові стежки й навіть хоббіт-паб. Мені тоді здавалося,
ніби я на кілька годин потрапила у світ фентезі.

Тож не дивно, що саме такими мені й уявлялися справжні ельфи.

Попри велику кількість цікавих відкриттів усі мої пошуки не давали відповіді на одне найважливіше питання. Замки, карти, центр Європи, підтримка України — усе це було надзвичайно цікаво, але ельфи, про яких писала Матея, досі залишалися загадкою.

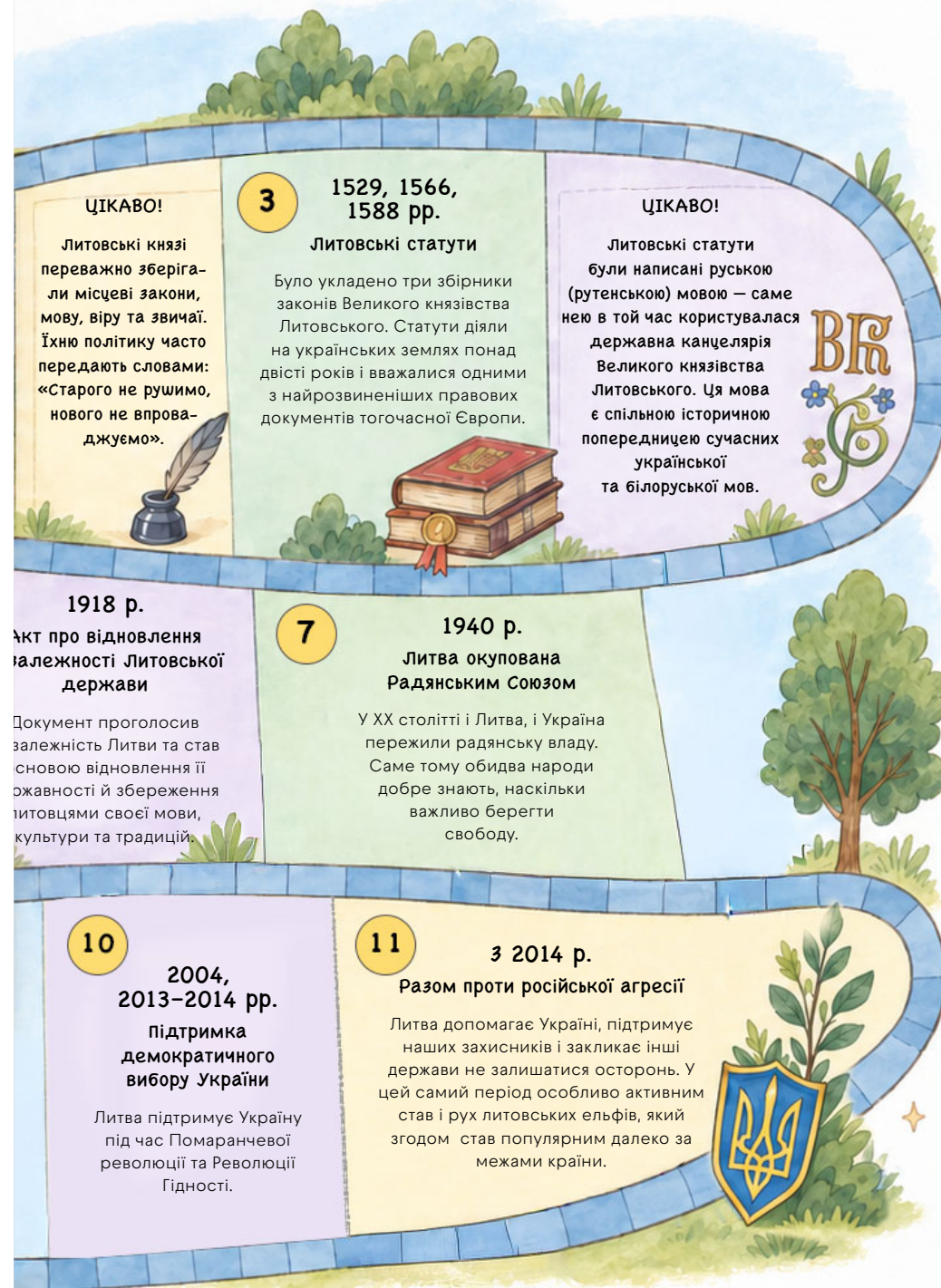

Що за таємне товариство
у вас там діє?

Виявилося, що в Литві ельфами називають звичайних людей. Вони нічим не відрізняються від нас: навчаються, працюють, п'ють каву, подорожують.

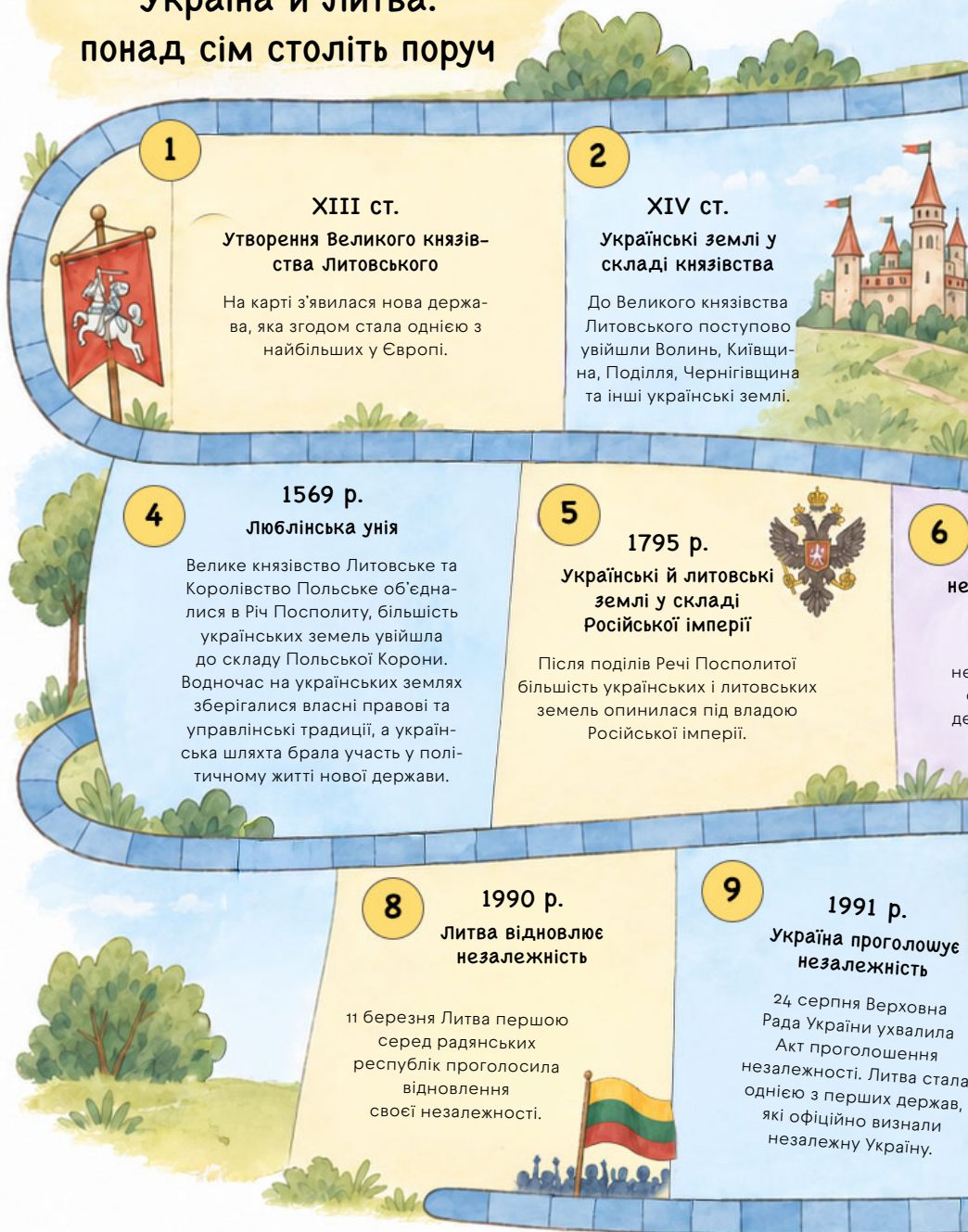
Одним словом, живуть звичайним життям та разом з тим виконують особливу місію: **допомагають людям знаходити правду і не дозволяють брехні поширюватися.**

ЧАСОСТРІЧКА

Україна й Литва:

понад сім століть поруч

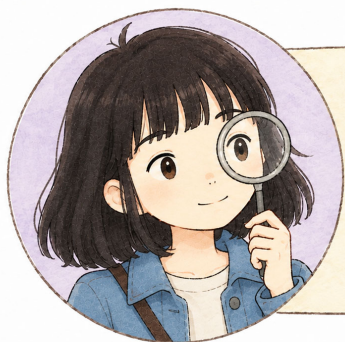
І таки інтуїція мене не підвела, моя здогадка підтвердилася: ельфійки теж існують! Серед тих, хто захищає правду, багато дівчат і жінок.

Але як звичайні
люди стали
ельфами?
І чому саме
в Литві?

Щоб знайти відповідь, мені довелося ще трохи зануритися в історію.

Я відкрила нову сторінку нотатника й написала великими літерами «ХТО ТАКІ ЛИТОВСЬКІ ЕЛЬФИ?». Розслідування починається.

ЯК У ЛИТВІ З'ЯВИЛИСЯ ЕЛЬФИ?

Після подій Революції Гідності в Україні у 2014 році росія посилила інформаційні атаки проти країн Балтії. У соціальних мережах почали з'являтися **фейкові** акаунти та неправдиві повідомлення. Їх поширювали так звані **інтернет-тролі** — люди, які навмисно вводять інших в оману.

ФЕЙК

Це неправдива інформація, яка маскується під справжню. Її створюють або поширюють, щоб обдурити людей, викликати паніку чи змусити повірити в те, чого насправді не було.

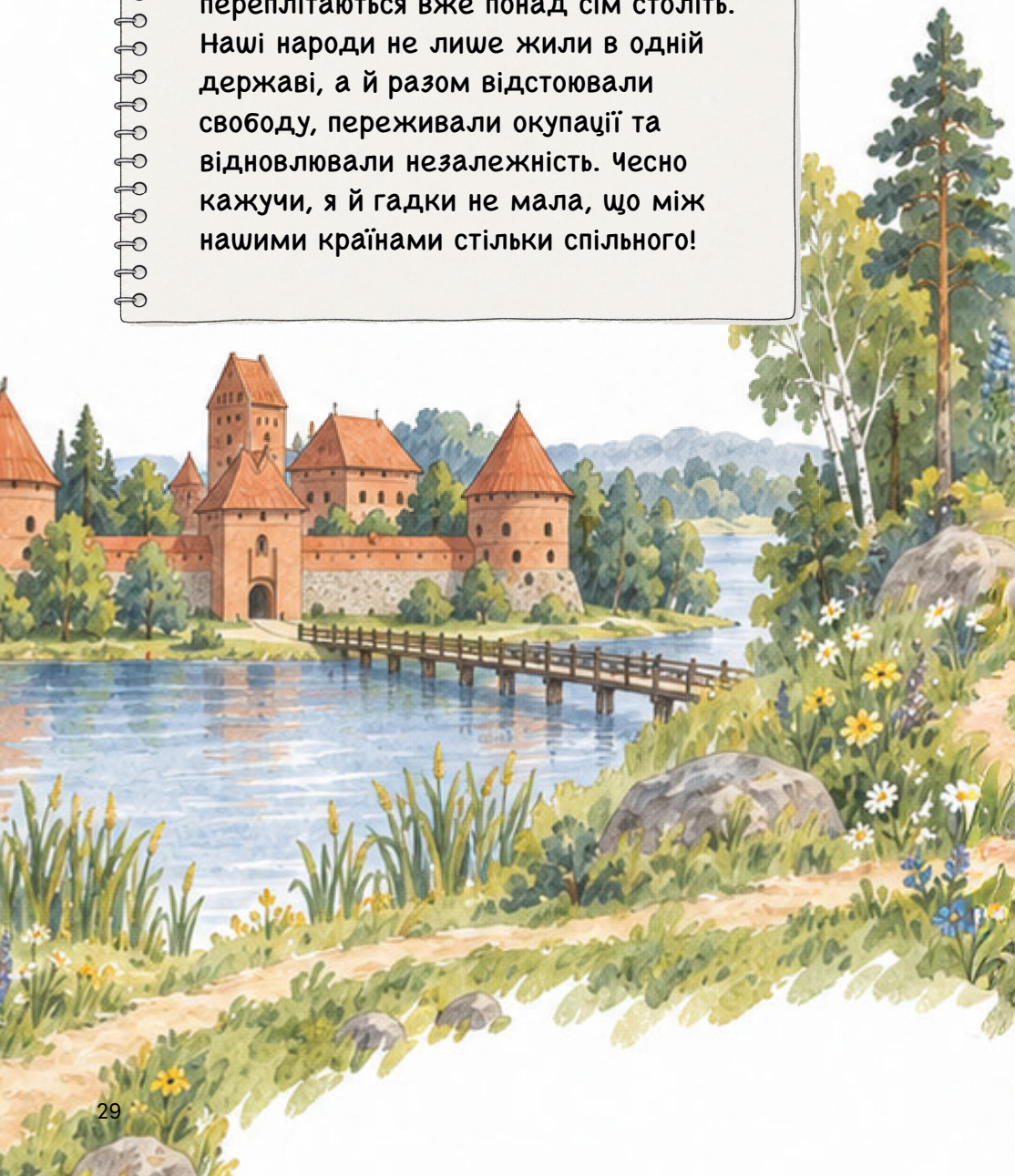

Тож я вирішила вирушити ще в одну маленьку подорож — цього разу не країнами, а крізь століття. А допоможе мені в цьому **часострічка**.

Виявилося, що історії України й Литви переплітаються вже понад сім століть. Наші народи не лише жили в одній державі, а й разом відстоювали свободу, переживали окупації та відновлювали незалежність. Чесно кажучи, я й гадки не мала, що між нашими країнами стільки спільного!

ТРОЛЬ

Той, хто навмисно поширює брехню, розпалює страх чи злість, щоб ти повірив у щось неправдиве. Це може бути людина або бот. Головна зброя троля — не факти, а емоції.

Ельфи з'явилися не через любов до казок, а тому, що **потрібно протистояти брехні**.

Але будь-який рух має початок. Хтось же першим помітив небезпеку й сказав: «Треба діяти».

ФАБРИКА БОТІВ

Місце (часто офіс із десятками комп'ютерів), де люди за гроші керують сотнями чи тисячами таких фейкових акаунтів одночасно. Протягом дня один «працівник» може за допомогою десяти різних ботів сперечатися сам із собою в коментарях — щоб тобі здалося, ніби «багато людей так думають». Це і є один з улюблених прийомів тролів: коли здається, що думка популярна, ми їй більше віримо. А насправді за нею може стояти одна людина й клавіатура.

ФЕЙКОВИЙ АКАУНТ

Сторінка з вигаданим іменем та чужим чи згенерованим фото, за якою ховається не той, за кого себе видає. Підказка: будьте уважними, якщо у незнайомого акаунта мало друзів, фото аж надто ідеальні, сторінка створена зовсім недавно. Це ще не означає, що акаунт фейковий, але така сторінка точно заслуговує на перевірку.

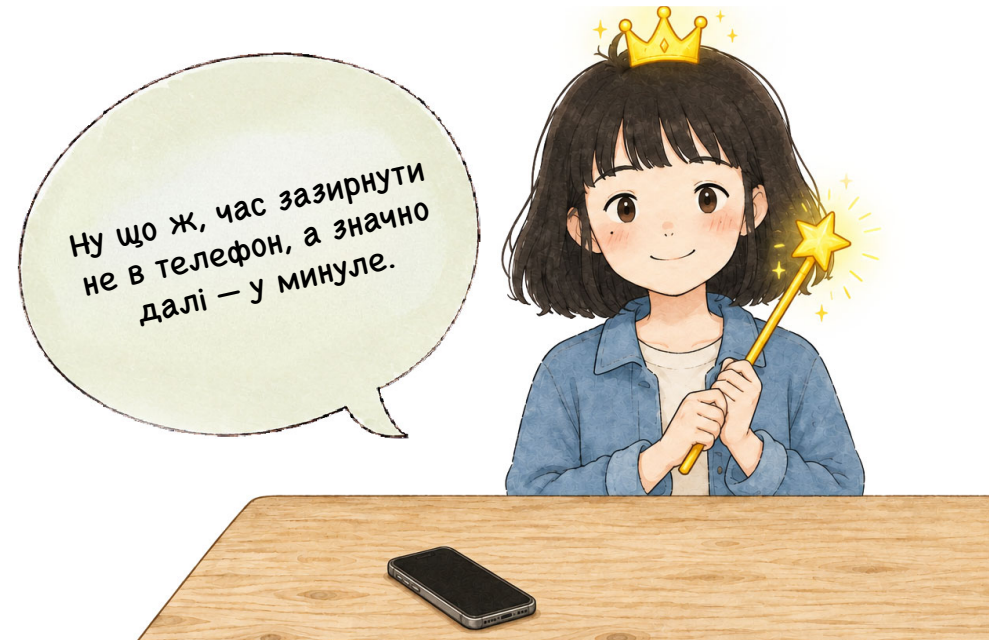
Тепер усе починає складатися.

СПІЛЬНЕ ДЛЯ КРАЇН РАЗОМ КРІЗЬ СТОЛІТТЯ

Що більше я дізнавалася про литовських ельфів, то частіше замислювалася: чому саме в Литві так добре розуміють, наскільки небезпечною може бути брехня?

Щоб знайти відповідь, довелося ненадовго відкласти телефон. Краєм ока бачу: друзі вже засипали мене повідомленнями, але зараз не до них. Мені страшенно цікаво, як усе було насправді. Спочатку розберуся сама, а тоді буде що розповісти усім під час наступної зустрічі.

Уявляєш?! Група про цуценят, у якій насправді ведеться боротьба з **дезінформацією**? Здається, литовські ельфи вміють не лише полювати на фейки, а й чудово маскуватися!

ДЕЗІНФОРМАЦІЯ

Це оманлива інформація, яку навмисно створюють або поширюють, аби люди повірили в неправду.

Та найбільше мене вразило зовсім не це.

Я зрозуміла, що литовські ельфи захищають не лише правду в інтернеті.

Насправді вони **допомагають зберегти те, що для їхньої країни є надзвичайно важливим:**

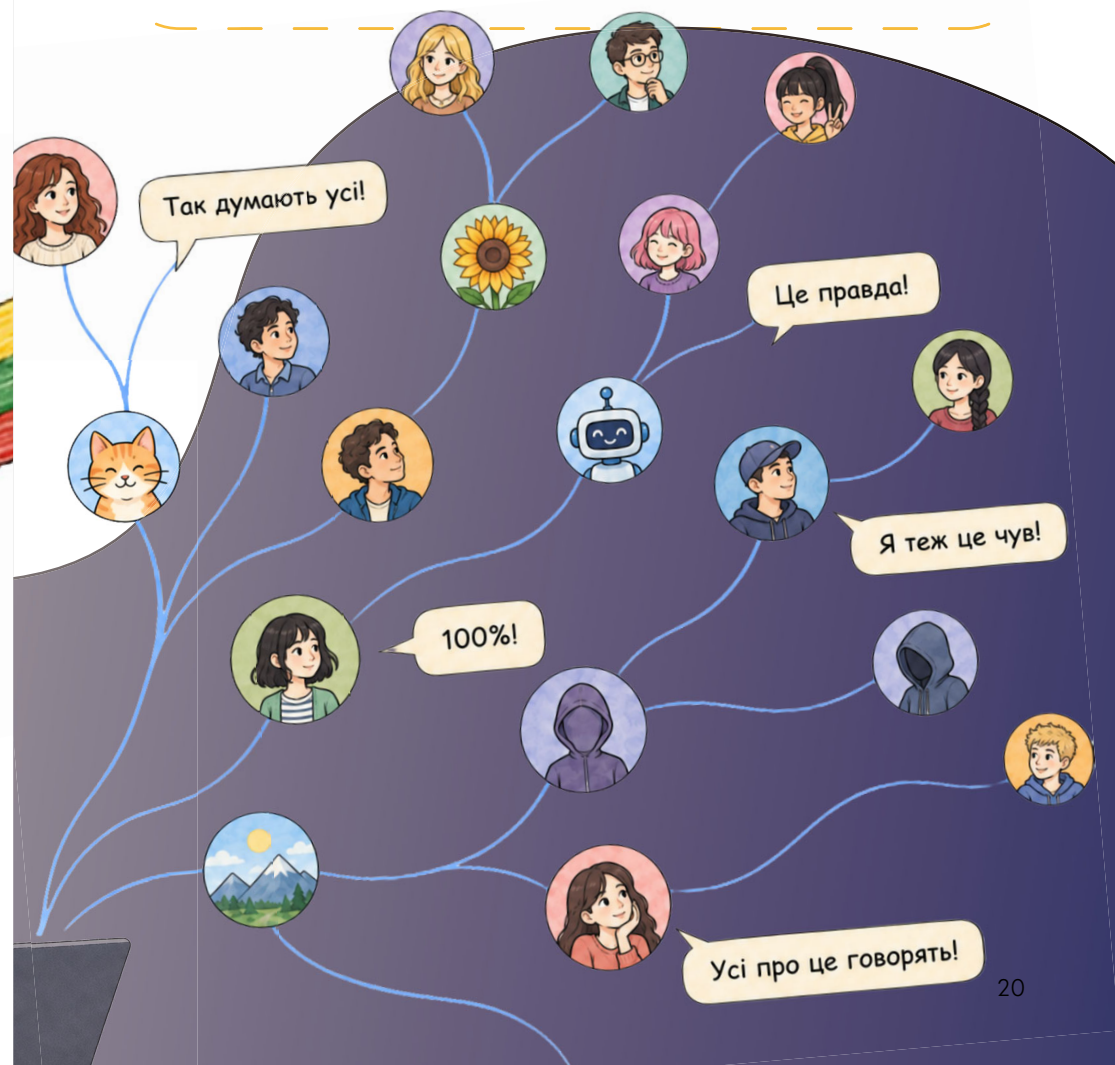
СВОБОДУ, ДЕМОКРАТІЮ
І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

І саме тут історії Литви та України несподівано перетинаються.

БОТ

Це не жива людина, а комп'ютерна програма, яка вдає, ніби вона жива людина. У неї фейкове фото, ім'я і навіть «характер». Бот може писати гнівні або схвальні коментарі чи лайкати пости. Але за цим акаунтом ніхто насправді не сидить і не думає. Бот просто виконує команди: писати, лайкати, поширювати — знову і знову, тисячі разів на день.

ХТО ЗАПОЧАТКУВАВ ТОВАРИСТВО ЕЛЬФІВ?

Історія литовських «ельфів» трохи схожа на легенду. Навіть ім'я людини, яка першою запропонувала створити цей рух, досі залишається таємницею.

Відомо, що «ельфи» об'єдналися 22 липня 2014 року. У той час у соцмережах дедалі частіше з'являлися групи й акаунти, які поширювали однакові фейки та російську **пропаганду**.

Стало зрозуміло: це не випадковість. Тож кілька людей вирішили діяти разом.

Спочатку вони перевіряли фейки й спростовували їх у коментарях, а згодом створили закриту спільноту, де домовлялися, що робити далі.

ПРОПАГАНДА

Навмисне поширення інформації, щоб переконати людей думати або діяти певним чином. Для цього можуть використовувати як правдиві факти, так і напівправду або навіть вигадки й фейки.

Не образами. Не чутками. Не новою брехнею. Лише перевіреними фактами.

Це правило я підкреслила двічі.

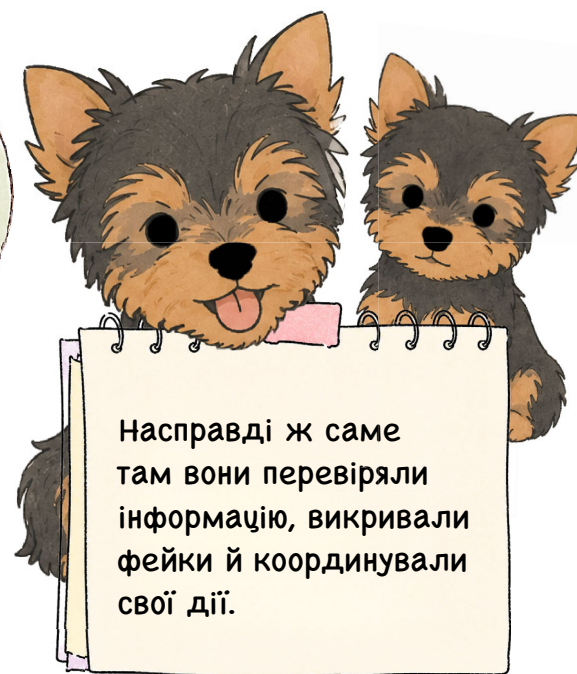
Бо брехня не стає правдою навіть тоді, коли її використовують проти іншої брехні.

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО?

У Литві вважають, що війна починається не лише на полі бою. Вона може початися значно раніше — із брехні, фейків і пропаганди, які сіють страх, недовіру й роз'єднують людей. Саме тому захищати правду так само важливо, як і захищати державу.

Я просто вражена!
Ось це так
винахідливість!

Перші ельфи навіть створили закриту спільноту у Facebook і замаскували її під **ГРУПУ ЛЮБИТЕЛІВ ЦУЦЕНЯТ ЙОРКШИРСЬКИХ ТЕР'ЄРІВ**.

Насправді ж саме там вони перевіряли інформацію, викривали фейки й координували свої дії.

ДЕ ДІЄ РУХ?

Спочатку рух виник у Литві, а згодом поширився на інші країни Балтії та за їхні межі.

Сьогодні ельфи співпрацюють із журналістами, дослідниками й громадськими організаціями, щоб допомогти людям не ставати жертвами фейків і пропаганди.

Та мене непокоїло ще
одне запитання:
якщо борешся з брехнею, чи можна у
відповідь вигадати іншу — нібито заради
доброї мети?

ГОЛОВНЕ ПРАВИЛО ЕЛЬФІВ

**БОРОТИСЯ З БРЕХНЕЮ
МОЖНА ЛИШЕ ПРАВДОЮ**

Я уявила
кількох друзів
із ноутбуками,
які спочатку
просто
відповідали
на неправдиві
коментарі.

Мабуть, вони й самі тоді не знали,
що започатковують рух, про який
згодом говоритимуть у всьому світі!

З ЯКОЮ МЕТОЮ?

Щоб протидіяти російській пропаганді, перевіряти факти
й допомагати людям відрізнити правду від брехні.

Помітивши фейк або підозрілий акаунт, ельфи
перевіряють інформацію, пояснюють, у чому саме
полягає неправда, а потім разом надсилають скарги, щоб
фейковий допис або акаунт видалили.

**ОТЖЕ, СПРАВЖНЯ ЕЛЬФІЙСЬКА ЗБРОЯ — НЕ ЛУК
І НЕ МЕЧ, А ПЕРЕВІРЕНІ ДЖЕРЕЛА, ДОКАЗИ Й**

КНОПКА

ПОСКАРЖИТИСЯ

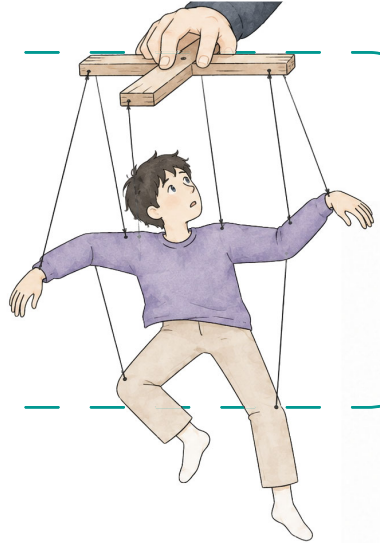

ЧОМУ САМЕ ЕЛЬФИ?

У казках ельфи зазвичай борються зі злом, а в сучасному інтернеті їхніми суперниками стали інтернет-тролі — акаунти й люди, які навмисно поширюють неправдиву інформацію та **маніпуляції**. Тож тих, хто захищає правду й допомагає викривати фейки, почали називати ельфами.

МАНІПУЛЯЦІЯ

Це спосіб непомітно вплинути на людину, щоб вона повірила в потрібну комусь думку або зробила те, чого від неї хочуть.

Я вже приготувалася побачити довгий список вимог:

- ☐ знати програмування
- ☐ володіти кількома мовами
- ☐ мати спеціальне посвідчення

ТА ВІДПОВІДЬ ВІЯВИЛАСЯ НЕСПОДІВАНО ПРОСТОЮ.

ХТО МОЖЕ СТАТИ ЕЛЬФОМ?

Будь-яка людина, яка перевіряє інформацію, викриває фейки й допомагає іншим знаходити правду.

Серед ельфів — учителі, програмісти, лікарі, студенти, підприємці, журналісти, депутати, пенсіонери та представники багатьох інших професій.

Ельфом стають не за професією, віком чи місцем проживання. Усе вирішує те, як людина поводить з інформацією.

